

LÜHIDALT

„Loomingu Raamatukogu” kuuskümmend aastat 1957–2016. Bibliograafia. (Loomingu Raamatukogu.) Tallinn: SA Kultuurileht, 2016. 176 lk.

Laustud sõna lagub. Valik eesti vanasõnu. Koostanud Arvo Krikmann. (Loomingu Raamatukogu, nr 1–2.) Tallinn: SA Kultuurileht, 2017. 112 lk.

Sirje Olesk, Anu Saluäär. Palat nr. 6. Kaks artiklit „Loomingu Raamatukogu” ajaloost. (Loomingu Raamatukogu.) Tallinn: SA Kultuurileht, 2017. 64 lk.

1957. aastal hakkas ilmuma Loomingu Raamatukogu. Väljaande 60. sünnipäeva tähistati suurelt ja pidulikult, ilmus koguni kolm juubeliväljaannet. Kõik ajakirja tänavuse aasta numbrid ilmuvad tähisega LR 60 (selle all on siiski täpsustus: LXI aastakäik).

Loomingu Raamatukogu bibliograafiaraamatud hakkasid ilmuma 20 aastat tagasi, st siis, kui nende ilmumine võimalikuks sai: kui oli võimalik nimetada autoreid, kelle LR-is ilmunud teosed olid nõukogude ajal raamatukogudest ära korjatud ja hävitatud. Kõige tuntumana meidugi Solženitsõn („Üks päev Ivan Denisovitši elus”, 1963, „Asja huvides”, 1964), aga vist ka Anatoli Kuznetsov („Legendi järg”, 1958), Vladimir Maksimov („Inimene on elus”, 1961), Georgi Vladimov („Rikas maak”, 1963), Vladimir Voinovitš („Tahan olla aus”, 1964) ja ehk veel mõni, kes oli kas Nõukogude Liidust lahkunud või muidu võimu suhtes halvasti käitunud. Võib-olla oli nende hulgas ka mõni välismaa autor, ei tea, enamasti siiski mässulised venelased.

Anu Saluäär nimetab oma kunagist töötuba palatiks nr 6 (see pika koridori lõpus asunud tuba kandis saatuse tahlitel numbrit 6). Ta on leidnud toimetuse sahtlitest mõned vanad protokollid, toetub oma kirjatöös nendele, tsiteerib ja kommenteerib neid. Ka kirjandusteadlane Sirje Olesk kirjutab LR-st „järelejäänud paberite valgusel”. Edaspidi

ootaks Anult ka omaenda pikemaid mälestusi 40-aastasest tööst LR toimetuses, jätkamaks ja täiendamaks Lembe Hiedeli mälestusi¹ samast palatist.

42 aastat pärast esmatrükki ja hävitamist jõudis lugejateni Arvo Krikmanni koostatud vanasõnavalimik „Laustud sõna lagub”. Krikmann oli nende aastate jooksul jõudnud tegelda nii vanasõnade, mõistatuste kui ka muude folkloristika probleemidega, saada Eesti TA akadeemikuks. Enne lahkumist jõudis ta siiski ära näha oma esimese vanasõnakogumiku (taas)ilmumise. Kogumikule lisatud artiklis kirjutab ta selle raamatu hävitamisega seotud folkloorist. Lisaksin veel ühe loo: omal ajal räägiti sellestki, et vanasõnad tuli vene keelde tõlkida, et Moskva tsensorid neid kontrollida saaksid. Ja – oh õudust! – mõni eestikeelne või murdeline ropp sõna mõjunud vene keeles hoopis sündsusetumana kui eesti keeles. Nõukogude ühiskond oli väga moraalne: raamatust ei tohtinud rahvas selliseid sõnu lugeda. See olnud üks selle raamatu pattudest.

Siiski arvan – nagu ka Krikmann –, et teose hävitamise peapõhjus oli lõppu lisatud bibliograafia, kus kajastusid ka hiljem Nõukogude Liidus keelatud, kuid omal ajal avaldatud teosed. Need, mida eespool nimetatud.

M. J.

Pro Folkloristica XVIII. Ristteel. Toimetajad Ave Goršič, Inge Annom. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus, 2017. 116 lk.

Pärast nelja-aastast pausi on taas ilmunud noorte kultuuriuurijate konverentsi „Noorte hääled” ettekannetel põhinev artiklikogumik sarjast „Pro Folkloristica”. Järjekorras juba 18. köide kannab alapealkirja „Ristteel”, mis raamatu koostajate sõnul osutab kergematele ja

¹ L. Hiedel, *Loomingu Raamatukogu* alaeast. Märkmeid ja meenutusi. – *Vikerkaar* 1995, nr 5–6, lk 138–149; nr 7, lk 80–85; nr 8, lk 67–75.

raskematele valikutele, „millega on pidanud silmitsi seisma nii noored uurijad oma teemaga tegeldes kui ka inimesed, kes on olnud nende huviorbiidis”.² Kogumiku seitsmest tekstist neli põhinevad 2016. aasta kevadkonverentsi ettekangetel, 2013.–2015. aastal noorteadlaste peetud pea poolesajast ettekandest on kaante vahele saanud vaid kaks.

Väljaandest leiab peamiselt kaasaegseid protsesse, kogukondi ning meetodeid vaatlevaid uurimusi. Avaartikkel Keiu Telvelt, mis ei põhine konverentsi-ettekandel, tutvustab rakendusliku antropoloogia mõistet ning antropoloogide (ja teiste humanitaaride) ametialasel teel olevat ristmikku, kus on valida puhtalt akadeemilisele uurimistöle pühendumise ning ettevõtluse, kogukondade, riigisektori vms tarbeks kultuuriuurimuslikku vaatepunkti nõudvate rakendusuuringute tegemise vahel. Teatud mõttes joonistuvad need valikud välja ka kogumiku artiklites: Liis Serki sissevaade Saaremaa tühjenenud küladesse võiks pakkuda huvi omavalitsustele või riigihaldusministrile. Serk näitab, et erinevalt avalikus ja poliitilises retoorikas juurdunud katastroofi äärel oleva maaelu kujundist peegeldab *suur lahkumine* (mõiste, millega Lätis märgitakse maapiirkondade tühjenemist, lk 48) teistmoodi mobiilsust ja muutunud maaelukogemust, mis vääriks omaette küsimuseasetusi ja detailsemat uurimist. Anna Caroline Haubold seevastu esindab akadeemilist lähenemist, vaagides XXVI üldlaulupidu üksikasjalikult rituaali, festivali ja *performance*’i kontseptsioonist. Traditsioonilist laadi jätkavad Liis-Marii Roosnupu (seekord ainus folkloristikaalane) uurimus naise kujutamisesest imemuinasjututüübi „Imeline põgenemine” Eesti teisendites ja Jevgenia Abroskina tekst Alam-Võtšegda komide identiteedist.

Kaks artiklit puudutavad etnograafilise ainese esitlemist näitusevormis, tuues rakendusliku ja akadeemilise suuna kõrvale ka uurimuste kunstilise

esituse võimaluse. Nagu kirjeldavad Marika Alver ja Ave Taavet, pakub kunstiline projekt oluliselt märgulise- mat lähenemist välitöödel kogutu esitamiseks, kuid sääraselt vormistatud sisu võib langeda ka ootamatu tsensuuri ohvriks (lk 113). Kõrge kunstiväärtusega tundlik ja täpne visuaalantropoloogiline materjal äratav tänapäeva pildikeskses maailmas palju tähelepanu, aidates sel viisil avalikkusele tutvustada varjatuks jäävate, marginaalsete ja stereotüüpide all kannatavate kogukondade elu, nagu näitab Annika Haasi auhinnatud fotoseeria Eestis elavatest romadest (kurator Reena Purreti ülevaade näituse „Meie, mustlased!” loomisprotsessist).

V. S.

Juhani Salokannel. Nuoren Viron omatunto. Kansalliskirjailija A. H. Tammsaare. Vastapaino, 2017. 271 lk.

Juhani Salokannel tõlkis aastatel 2002–2013 soome keelde kõik „Tõe ja õiguse” viis osa. Nüüd on ta kirjutanud raamatu pealkirjaga „Noore Eesti südame tunnusitus. Rahvakirjanik A. H. Tammsaare”. Soomes tuntakse Tammsaaret ja tema loomingut kurvastavalt vähe: varasemad tõlked on vananenud ja teatrilavastused, mis eestlastele on Tammsaare loominguga aktuaalsena hoidnud, pole seal mõistagi tuttavad. Hiljuti tõlgitud (ja nüüdseks läbi müüdnud) „Tõde ja õigus” annab aga soome lugejatele maitseproovi autori loomingust ja on tekitanud huvi meie klassiku vastu.

Salokannel rõhutab, et ta on kirjutanud üldhuvitava raamatu, mitte teadusliku uurimuse. „Ma refereerin Tammsaare romaanide ja novellide sisu ning annan neist loodetavasti piisava ülevaate, enne kui hakkam neid analüüsima ja tõlgendama, paigutama neid oma aega ja eesti identiteeti” (lk 7). Nii ongi autor osavalt põiminud omavahel kirjaniku eluloo, sissevaated XX sajandi I poole eesti vaimumaailma ja klassiku teoste tõlgendused. Raamatu kompositsioon on üllatav: raamat algab Tammsaare surmaga ja seejärel arutletakse, kuidas sai Tammsaarest eesti suurim klassik

² <http://www.folklore.ee/kirjastus/?raamat=89> (11. V 2017).

just nõukogude ajal ning mismoodi on tema loomingut tõlgendatud vabas Eestis. Salokannel tunneb hästi allikaid, ta viitab nii vanematele (August Annist, Leenu Siimisker, Heino Puhvel) kui ka uutele käsitlejatele (Toomas Liiv, Epp Annus, Jaan Undusk, Mirjam Hinrikus ja Maarja Vaino) ning on teost kirjutades usutlenud Vainot, Toomas Haugi ja Elmo Nüganeni. Tammsaare muuseumist on Salokannel leidnud huvitavaid fakte Anton Hanseni eraelu kohta. Raamatu originaalseim osa, mille tõttu see kindlasti ka eestindamist väärrib, on aga teoste tõlgendused. Eriti põhjalikud on need „Tõe ja õiguse” kõikidest köidetest, kuid mööda pole vaadatud ka muudest teostest, näiteks on põhjalikumalt tutvustatud „Raha-auku”, „Kärbest” ja „Varjundeid”, eriti huvitavalt aga „Põrgupõhja uut Vanapaganat”. Teos on mõeldud eelkõige soomlastele, kuid eesti lugejad leiavad siit eeskjuu, kuidas intelligentsel viisil kirjutada kirjanikust ja kirjandusest ka neile, kes ei ole kirjandusteadlased. Kui Salokandle raamat Jaan Krossist sidus autori elu peamiselt Eesti poliitilise ajalooga, siis Tammsaaret käsitledes kirjeldab Salokannel eesti vaimumaaailma (Tammsaare kui filosoof/mõtleva) ja eesti mentaliteeti.

Eesti Keele Sihtasutus on kuuldavasti valmis avaldama teose eestikeelse tõlke, mis rikastab kindlasti meie kujutlust klassikust.

SIRJE OLESK

Mart Laar. Eesti suured armastuslood. Tallinn: Varrak, 2017. 319 lk.

Raamatu tagakaas reklaamib seda, kuidas „[a]jaloodoktor ja endine peaminister Mart Laar kirjutab kõige märgilise-
matest, kaunimatest ja põnevamatest armastuslugudest Eesti lähiajaloo”. Ometi tunnistab autor saatesõnas, et „Eesti armastustest pole lihtne kirjutada”, sest eestlasi on ikka peetud kiretuteks ja tuimadeks inimesteks, kellele äärmuslikud tundepehangud võivad „näida pealiskaudsete ja kerglastena” (lk 8). Milles seisnevad siis need „kaunimad ja põnevaimad” armastuslood?

Nimelt abielus. Juba raamatu teises lõigus paneb Laar armastuse võrduma abieluga (üksikute eranditega, nt Lui ja Minni Oleski skandaalihõnguline laulatamata kooselu ning noorelt surnud metsavendade, Karl Tähe ja Aino Tamme lühikeseks jäänud lõom). Ja suhteportreedes mõõdab ta armastuse suurust, st abielu kui liidu soojust ja õnnelikkust silmatorkavalt sageli järglaste hulgaga: „...abielu oli siiski õnnelik, perre sündis kuus last...” (lk 64); „...abielu kujunes algusest peale õnnelikuks. Esimene laps Ilmar sündis 1911. aastal, seejärel riburada neli järgmist...” (lk 83); „Abielu oli väga õnnelik, peresse sündis arvukalt lapsi” (lk 140). Jne. Niisugustes sedastustes ei häiri üksnes sõnavara, millega laste saamist väljendatakse (neid „sündis riburada”, „vorbiti valmis trobikond”), vaid just tunnete mõõtmiseks ja õnne hindamiseks valitud raamistik. Laar ei ava, milliste allikate või kelle, kas osapoolte endi hinnangul „püsis armastus seni, kuni surm nad lahutas” (lk 67), eriti kui samasuguste väidete juures märgitakse ära ohtrad tülid, koguni abielu sagedane purunemisoht. Või kuidas on jõutud järelduseni, et „tülid tulenesid pigem siiski suurest armastusest kui põhimõtelistest lahkelistest” (lk 74)?

Sedalaadi küsitavused jäävad teisejärguliseks, kui raamatu pealkirja sõnade rõhud ümber mängida: suured pole mitte armastused, vaid lood – need, mis Laari kirjeldatud inimestega, Eesti kultuuri- ja ajaloos kaasas käivad. „Esiteatud valik on selgelt subjektiivne, läh-
tudes ka kättesaadavast materjalist” (lk 9), tunnistab autor, ent mõne (nt Juhan Luiga) kaasamine raamatusse näib põhjenduvat vaid kuuluvusega Eesti Üliõpilaste Seltsi, mille liige on ka Laar.

Ühelt poolt saab raamatust küll päris huvitava pildi 50-st silma paistnud paarist alates ärkamisajast kuni Eesti iseseisvuse taastamiseni, ning seda enam-
vähem kronoloogilisel teljel Jannsenitest ning Kreutzwaldidest kuni Alliksaarte ja Jaaksoniteni. Teisalt aga torkab silma ajaloodoktori huvi mitte niivõrd armastuse, kuivõrd just rahvuslikult

meelestatud tüüpide, riigi- ja sõjameeste isikulugude vastu – tekst muutub kirjlikuks siis, kui kirjeldatakse lahinguid ja iseseisvuse eest võitlemist (nt kindral Ernst Põdderi „armastusloo” kokkuvõttes, kes naist peaaegu ei mainitagi). Nii ei õnnestu päriselt eessõnas seatud taotlus – kummutada kerglasi üldistusi, mis jätavad kuula inimese abikaasa sageli teenimatult varju ja väärtustamata. Ent raamatu vaieldamatuks plussiks on mitmete perekonnalugude läbikirjutus (kõrvuti kütkestavate fotodega), ka perekondlike põimumiste (kes kelle väimees, õde-vend jne) ja huvitavate niidistike väljatoomine (nt oli Koidula abikaasa vaderiks Kreutzwald, lk 33), mis oleks võinud kajastuda ka nimeregistrina.

B. M.

100 silmapaistvat Eesti naist. Koostaja Martin Kivirand. Tallinn: Kirjastus Paradiis, 2017. 216 lk.

Saja silmapaistva Eesti naise eluloo kogumikku on valitud naise akadeemikutest poplauljateni, vaadates ühelt poolt ajalukku ja otsides „esimesi”, teisalt libistades pilku üle tänase päeva. Suurkujusid on Eestis otsitud varemgi, kuid näiteks XX sajandist jõudis nende sekka³ vaid seitse daami, seega naistest omaette nimekirja tegemine on põhjendatud: lugejale esitatakse küll valikuline, kuid siiski huvipakkuv läbilõige meie ajaloo ühiskondlikult aktiivsetest ja loovatest naistest.

Tegemist on laiemale avalikkusele suunatud kerge lektüüriga. Elulood on lühidalt ülevaatalikud, faktid ei koorma. Esiplaanil on iga naisterahva karjääri pöördehetked, loomingu tähtteosed ning olulisus omas ajas. Järjestus on tähestikuline, igauhele on pühendatud napp lehekülg, lisaks foto. Koostaja sõnul on

³ Sajandi sada Eesti suurkuju. Koostaja Tiit Kändler. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2002.

tegemist subjektiivse valiku ning silmaringi avardava raamatuga, mis ei taotle entsüklopeedilisust.

Nimekirja põhimõte jääb tervikuna mõneti hämaraks. Ajalooline pool on huvipakkuv ja mälu värskendav, tuues varjust välja üldsusele vähetuntud naised ja nende saavutusi, samuti nimetades neid, kes on kaasa aidanud eesti naiste emantsipatsioonile või pannud oma tööga aluse olulistele institutsioonidele Eestis. Samas mõnele tänapäevasele naisele tundub kuuluvat koostaja isiklik sümpaatia, kuid küsitav on, kas nad ka ajalukku püsima jäävad. On märgata, et tiitlitel „Aasta naine”, „Aasta sportlane” jne, samuti saadud teenetemärkidel on nimekirja koostamisel olnud oma osa. Siin on neid, kelle kaalukat elutööd on raske lühibiograafias kokku võtta, ja neid, kes tunduvad olevat valikusse jõudnud oma nähtaval oleku tõttu.

Saame teada, et eesti naine on läbi aja leidnud eneseteostuse just kaunite kunstide alal: üle poole valitustest on tegevad olnud kirjanduses, kunstis, muusikas või tantsumailmas (tantsijaid on valikus rohkemgi kui näiteks (maali)kunstnikke). Mõnes valdkonnas (nt poliitikute ja ühiskonnategelaste osas) jääb pilt puudulikuks, sest välja on jäänud mitmed olulised nimed (Alma Ostra-Oinas, Lagle Parek, Siiri Oviir). Tänapäeva eesti naistest on eelistatud neid, kes on rahvusvaheliselt tuntud. Õnneks on meil nii ajaloo kui ka kaasajast nimetada siiski rohkem kui sada silmapaistvat naist! Valikusse on milligipärast sattunud ka üks väljamõeldud tegelane, Raja Teele, ent edasiminekuks on märgatav: 2015. aastal pidi vägevate Eesti naiste nimekirja täitma lausa viie ilukirjandusliku tegelasega!⁴ Vaevalt Joosep Toots või Andres Paas leiaks sajandi suurkujudena äramärkimist...

V. S.

⁴ 100 vägevat eesti naist – Lydia Koidulast Anu Saagimini. – Õhtuleht 7. III 2015.

Pilt ja sõna. Hullunud Tartu 2010–2012. Crazy Tartu 2010–2012. Picture and Word. Tartu: Luul, 2013. 312 lk.

Pilt ja sõna. Hullunud Tartu teine 2013–2015. Crazy Tartu 2013–2015. Picture and Word. [Tartu:] Luul, 2016. 431 lk.

Alates 2010. aastast on igas novembris Tartu kaamost kirkastanud rahvusvaheline interdistsiplinaarne festival „Hullunud Tartu”, mille üks eesmärke on olnud „pakkuda piire kompavaid elamusi piire kompavas novembrikuus” niisuguste loominguliste esitustega, mida „avalikkus pole varem kuulnud-näinud” (I, lk 5). Elamuslikkusele on aidanud kaasa ka iga kord erineva toimumispaiga valik: vana psühhoneuroloogiahaigla (esimene koht, mis justkui ei jätnudki festivali nimele muid võimalusi), TÜ endine anatoomikum ja kirik, kunagine trükikoda ja paberimuuseum, vana võimla jne. Festivali peakorraldaja Jaan Malin, kes „[k]onservatiivse inimesena ei usu ... eriti jutte internetivarustesse paisatud tekstide jäävusse” (II, lk 5), on otsustanud juba traditsiooniks kujunenud üritus talletada kirjanlust ja kunsti ühendavate kogumikena. Kahes seni ilmunus on esindatud üle 70 festivalil osalenud kirjaniku (peamiselt luule vormis, üksikute proosapaladega) ja oma teoste värviliste reprodagega ligi 40 kunstnikku. Muidugi on nii mõnigi esineja osalenud festivalil korduvalt, kuid kooslus on ometi muljetavaldavalt mitmekesine nii loomelaadidelt kui ka päritoltult. Kahju, et kogumikes ei kajastu igal aastal festivali osaks olnud muusikalised etteasted, mis ei ole pildist ja sõnast vähem komanud elamuste piire.

Kirjanduslikule poolele keskendudes on kogumikel mitu väärtust peale tavapärase seltskondliku melumälu alalhoidu, mis üldjuhul festivaliraamatutega kaasneb. Esiteks on suurepärasel viisil pandud mõjuma ennekõike tekst ja mitte autori isik: küljenduslik lahendus juhib lugeja pilgu autori nimeni alles pärast tema teksti lugemist ning väljavõte iga kirjaniku CV-stki on esitatud pärast

loomingut; sootuks puudu on aga foto, mis üldjuhul kipub kogumikes ja mis tahes uuemates antoloogiateski olema esiplaanil. Niisiis – kogumikud pakuvad puhast tekstimõju. Teiseks – siit tuleb kokku päris efektne pilt kaasaegse maailma luulest, autorite geograafiline ja kultuuriline taust on väga erinev. Siiski, iga eestikeelse tõlke kõrval oleks võinud tekst esineda algkeeles, mitte inglise keelde ümberpanduna, nagu üksikute keelte puhul (nt araabia) on miskipärast tehtud. Kolmandaks on neil raamatuil leksikonlik väärtus: iga autori teksti(de)le järgnev lühieelulugu, mille igaüks on küllap ise enda kohta esitanud, keskendub loomealasele edule ja rahvusvahelistele saavutustele/tunnustustele. Ei saa ju siis pahaks panna, kui neist edukokkuvõtteist tuleb liiga selgelt esile ka igapäevase edevuse määr. Ometi oleks võinud keegi neid ühtlustada, vähemalt selle tasandinigi, et eesti- ja ingliskeelne teave ei esitaks erinevaid andmeid ning et infost tuleks välja iga autori vanus ja päritoluriik.

B. M.

Tõnu Tender. Keel + haridus = poliitika. Valik kirjutisi ja ettekandeid. Tallinn: Eesti Keele Instituut, 2016. 319 lk + fotod (23 lk).

Tõnu Tenderi raamat on kogumik artiklitest ja ettekannetest, mis on avaldatud või esitatud umbes viimase veerandsajandi jooksul. Autor on keeleteadlane ja keeleametnik, kes tunneb suurepäraselt valdkonda, millest kirjutab. Pikaäegne kogemus ja ametialane kohustus vastutada Eesti keelepoliitika eest nii heas kui ka halvast jätab paljudel juhtudel autori neutraalseks. Tõnu Tender on pidanud aja jooksul võimalikult objektiivselt ja faktitruult seletama, selgitama ja ka õpetama, mis on mis Eesti keelepoliitikas. Tasakaaluka lähenemisenurga ja oskusliku ning piltliku sõnaseadmise abil on arusaadavus artiklites tagatud ja eesmärk saavutatud.

Autori tugev külg ongi süsteemsus. Kogumiku artiklid ja ettekanded on jaotatud kuueks peatükiks: „Eesti keel

Eesti riigis”, „Eesti keel ja meel mujal”, „Keeleilu”, „Väikese kõnelejaskonnaga keeled”, „Euroopa keelemapp”, „Võõrkeelte õpe ja mitmekeelsus”. Saatesõnas on autor välja toonud neli laiemat valdkonnajaotust Eesti keelepoliitikas: eesti keel emakeelena, eesti keel teise keelena, eesti keel välismaal ja võõrkeeled Eestis. Sellest jaotusest lähtuvalt on süstematiseeritud ka artiklid ja ettekanded, pühendades eraldi tähelepanu eesti keele erikujudetele ja Euroopa keelemapile. Viimase eestindamine on suures osas autori teene. Kogumikku on mah- tunud kirjatöid ka eelmisest sajandist (1987. aastast), kui autor noore inimesena keele ja tuleviku pärast südant valutas.

„Keel + haridus = poliitika” on kompaktne ülevaade Eesti keelepoliitikast ajas ning aitab valdkonnaspetsiifilisi mõisteid ja tegevusi üldarusaadavaks muuta. Autor tunneb teemat ja armastab valdkonda, millest kirjutab. Viited, vihjed ja osundused on täpsed, kaas-

autorid nimetatud. Aja-, koha- ja faktitäpsust lisab seegi, et tegemist pole tagantjärele ümberkirjutustega või meenutustega möödunust, vaid alles on hoitud ja kokku koondatud just sel ajal kirjutatud artiklid, kui teema oli ühiskonnas aktuaalne.

Kogumikku võib lühidalt iseloomustada märksõnadega asjatundlik, loogiline, selge ja arusaadav. Heakeelse sõnaseadjana oskab autor lugemishuvi äratada ka keelekaugetes inimestes, kuid haridus- ja keeleinimestele on käesolev kogumik käsiraamatuks nii mõnegi teema süvitsi mõistmisel.

Artiklitest ja ettekannetest paistab, et keele teemal kirjutamine ja sõna võtmine on pikki aastaid olnud autori südame sund, mitte ametialane kohustus, seetõttu on keelemõtete ajaline ja temaatiline koondamine ühtede kaante vahele vajalik ettevõtmine.

RIINA KOOLMEISTER